

TÉZY NA ŠTÁTNE SKÚŠKY

Učiteľský základ

(sociálno-vedný a pedagogicko-psychologický základ)

Platné od akademického roka 2022/2023

Pedagogika – pojem a predmet.

Sústava pedagogických vied. Vzťah pedagogiky k iným vedám.

Školský systém v Slovenskej republike.

Aktuálna legislatíva týkajúca sa školského systému v SR.

Sociálne aspekty vývinu jednotlivca a socializácia osobnosti človeka.

Sociálna determinácia výchovy a vzdelávania. Vplyv sociológie na pedagogické myslenie. Sociálne aspekty rodiny a školy. Pribeh socializácie a socializačné činitele.

Rizikové a problémové správanie žiakov.

Poruchy socializácie, rizikové a problémové správanie, sociálnopatologické javy – terminológia, súčasný stav a trendy. Prevencia rizikového a problémového správania detí a mládeže. Druhy a formy prevencie, efektívnosť preventívnych aktivít. Realizátori prevencie v škole. Špecifiká školskej prevencie.

Pedagogické myslenie v minulosti.

Idea štátnej školy a výchovy, ideál telesnej a duševnej dokonalosti. Sokrates, Platón, Aristoteles, M.F. Quintilianus.

Vývin názorov na ciele, obsah a prostriedky výchovy a vyučovania v dielach vybraných pedagógov. Ich analýza z hľadiska súčasnosti (J. H. Pestalozzi, J. F. Herbart a i.).

Pedagogický systém J. A. Komenského.

Aktuálnosť Komenského názorov pre súčasnú teóriu a prax školy.

Prirodzená výchova v dejinách pedagogiky.

J. Rousseau, Don Bosco, M. Montessoriová, alternatívne školstvo.

Vyučovací proces, koncepcie vyučovacieho procesu.

Ich charakteristika a aplikácia v edukácii.

Ciele vyučovacieho procesu.

Ich vymedzenie, tvorba, taxonómia cieľov, aplikácia vo vyučovaní.

Didaktické zásady, metódy, formy a prostriedky.

Ich charakteristika a možnosti využitia vo vyučovaní.

Kurikulum, učivo, štandardy, pedagogická dokumentácia.

Ich charakteristika a aplikácia v edukačnej praxi.

Hodnotenie a klasifikácia.

Ich charakteristika a aplikácia.

Kvalita vyučovacieho procesu.

Možnosti budovania pozitívnej klímy v triede, autorita učiteľa.

Všeobecná a vývinová psychológia - pomáhajúce disciplíny v profesii pedagóga.

Predmet všeobecnej a vývinovej psychológie, základné pojmy, teórie, metódy.

Kognitívne procesy.

Pocíťovanie, vnímanie, predstavy, myslenie, pamäť. Možnosti učiteľa pri ovplyvňovaní kognitívnych procesov.

Emócie, vôľa a motivácia ako determinant správania.

Možnosti učiteľa pri rozvíjaní emócií, vôle a motivácie.

Periodizácia vývinových období.

Teórie vývinu dieťaťa (Freudova, Eriksonova, Piagetova, Maslowova).

Všeobecná charakteristika obdobia mladšieho školského veku a dospievania

Telesný a pohybový vývin, psychický vývin, vývin sociálnych vzťahov, vývin morálky. Školská zrelosť.

Špeciálna pedagogika ako vedný odbor.

Miesto v sústave vied. Hraničné a pomocné vedy. Metódy špeciálnej pedagogiky (rehabilitácia, resocializácia, edukácia, reedukácia, kompenzácia, korekcia). Viliam Gaňo.

Systém špeciálnej pedagogiky (klasifikácia podľa postihnutia, narušenia ohrozenia).

Systém inštitucionálneho vzdelávania (špeciálna škola, škola bežného typu). Individuálny výchovno-vzdelávací plán. Špeciálny pedagóg a Asistent učiteľa ako profesia.

Vzdelávanie detí a žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami v podmienkach segregovaného, integrovaného a inkluzívneho vzdelávania.

Výhody a nevýhody segregovaného a integrovaného vzdelávania. Komparácia pojmov segregácia, integrácia a inklúzia na príkladoch z praxe.

Hra a kresba ako ukazovatele psychického vývinu detí.

Vývinové štádiá detskej kresby, vývinové štádiá hry, charakteristické rysy, druhy hier.

Sociálna a pedagogická komunikácia. Pojem, cieľ, obsah, ciele, funkcie a roviny. Účastníci pedagogickej komunikácie. Druhy komunikácie.

Verbálna komunikácia v práci učiteľa a neverbálne oznamovanie v školskom prostredí.

Monológ a dialóg v pedagogickom procese. Reakcia učiteľa na odpoveď žiaka. Stručná charakteristika neverbálnych prostriedkov a ich uplatnenie v škole.

Chyby učiteľa pri komunikácii. Prejavy úcty, neúcty a ponižovania v škole z hľadiska verbálneho a neverbálneho pôsobenia.

Literatúra:

- CANGELOSI, J.: *Strategie řízení třídy: Jak získat a udržet spolupráci žáků při výuce*. Praha: Portál, 2006.
- DRLÍKOVÁ, E. – ĎURIČ, L. – GRÁC, J. a kol.: *Učitel'ská psychológia*. Bratislava: SPN, 1992.
- EMMEROVÁ, I.: *Prevenia v škole a nové trendy rizikového a problémového správania žiakov*. Ružomberok: Verbum, 2019.
- EMMEROVÁ, I.: *Preventívna a sociálno-výchovná práca s problémovými deťmi a mládežou*. Banská Bystrica: PF UMB, 2012.
- GEJDOŠ, M.: *Pedagogika Johanna Heinricha Pestalozziho*. Ružomberok: PF KU, 2013.
- GEJDOŠ, M.: *Platónova explikácia výchovy*. Ružomberok: PF KU, 2012.
- GEJDOŠ, M. – JABLONSKÝ, T.: *Antropológia Dona Bosca a jeho paedagógia trestu*. Ružomberok: PF KU, 2012
- JABLONSKÝ, T. – EMMEROVÁ, I. – OKÁLOVÁ, O.: *Pomoc mladým ľuďom v kríze*. Ružomberok: Verbum, 2021.
- JABLONSKÝ, T.: *Moderné trendy vo výučbe*. Ružomberok: Verbum, 2006.
- KOVÁČOVÁ, B. (Ed.): *Asistent učiteľa v škole*. Ružomberok: Katolícka univerzita v Ružomberku. VERBUM - vydavateľstvo KU, 2018.
- KOVÁČOVÁ, B.: *S inklúziou od raného veku. Dieťa s odlišnosťou a jeho vstup do kolektívu*. Reziliencia, 2019.
- PETLÁK, E.: *Všeobecná didaktika*. Bratislava: IRIS 2016.
- REBLE, A.: *Dejiny pedagogiky*. Bratislava: SPN, 1995.
- ŠEĐOVÁ, K. – ŠVAŘÍČEK, R. – ŠALAMOUNOVÁ, Z.: *Komunikace ve školní třídě*. Praha: Portál, 2012.
- ŠKODA, J. – DOULÍK, P.: *Psychodidaktika*. Praha: Grada, 2011.
- ŠKOVIERA, A.: *Propedeutika špeciálnej pedagogiky*. Ružomberok: Verbum, 2017.
- TIŠŤANOVÁ, K.: *Špecifika pedagogického komunikovania*. Ružomberok: Verbum 2012.
- TUREK, I.: *Didaktika*. Bratislava: Wolters Kluwer, 2014.
- VÁGNEROVÁ, M.: *Vývojová psychologie*. Praha: Karolinum, 2012.
- VÁGNEROVÁ, M.: *Vývoj dětské kresby a její diagnostické využití*. Praha: Raabe, 2017.
- VALENTA, M. a kol.: *Znevýhodněný žák. Deficity dílčích funkcí a oslabení kognitivního výkonu*. Praha: Grada, 2020.

prof. PhDr. Ingrid Emmerová, PhD. – garantka študijného programu

Ružomberok 14. 9. 2022